№ 96 Ausgabe B.

ГОМАН

Цэна с перэсылкай і дастаукай да хаты: на 1 год—4 м. 80 фэн., на ½ году—2 м. 40 ф., на 3 месяцы—1 м. 20 ф., на 1 мес.—40 фэн.

Беларуская Віленская часопісь
выходзіць два разы у тыдзень: у аўторкі і пятніцы.

Адрэс рэдакціі: Вільня, Завальная 7.
Адрэс адміністрацыі і экспэдыцыі: М. Стэфанская 23.

Цэна абвестак: на 4-ай старане за радок дробнымі літэрамі — 25 фэніг.; дробные абвесткі— па 5 фэн за слова. Абвесткі аб сьмерці — 60 фэн. за лінейку дробн. друкам.

№ 96 (188). Год II. Вільня, 30 лістапада 1917 г. Цэна 5 фэн. (3 кап.).

ПЕЦЯРБУРГ (Рэўтэр). 27. XI. Глаўнакамандуючій Крыленко выдаў да арміі і флота маніфэст аб міру і паехаў на фронт.

26 лістапада.

Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: На ўсходзі ад Мэрхэм мы ўзялі ў бэльгійскіх лініях 1 афіцэра, 46 салдатаў і 2 кулемёты. Сільны агонь трываў у дзень між Пэлькапель, Бэцэлар і Гелювэльт. На ўсходзі ад Арра—сільны агонь артылерыі. На полі бітвы пры Камбрэ—ціха.

Фронт нямецкаго Насьледніка: Наабапол Маасу агонь па абедзі узмацаваўся.

На ўсходнім тэатры і македонскім фронці—без вялікшых прыпадкаў.

Італьянскі тэатр

На заходнім беразі Брэнты і на Монтэ Томба адбіты наступленьня англічан.

ЛОНДОН. „Daily Chron.» наказуе с Пецярбурга:

У Кіеві ўласць знаходзіцца ў руках украінскай рады, аб'явіўшай незалежную украінскую рэспубліку ў еднасьці з Расеей. Яна абнімае губэрні Кіеўскую, Падольскую, Валынскую, Чарнігаўскую, Палтаўскую, Кацерынаслаўскую, Харкаўскую, Хэрсонскую і Таўрычэшкую. Ўвесь урад у Кіеві—ў руках украінцоў. Расейскіе газэты сконфіскованы.

21 лістапада Рада выпусьціла маніфэст, апавешчаючы ўсю зямлю ў межах Украіны гасударственым меньнем.

Украінскі установчы сейм сазываецца 22 студня.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). Нашы падводные лодкі ізноу затапілі ў паўночных водах 3 параходы і 1 парусьнік.

ЛОНДОН. (Рэўтэр). Падаецца праект павялічыць флот на 50.000 душ. Дагэтуль марскі штат меў 400.000 душ.

ШТОКГОЛЬМ (В.Т.Б.). „Süd Svenska Dagbladet“ пішэ с прычыны апавешчэньня тайных умоў саюзьнікоў:

Кіраўнікі англіцкіх і французскіх заграничных спраў мелі даволі сур'ёзные прычыны баяцца апублікаваньня гэтых умоў. Аказваецца, што саюзьнікі вялі вайну не за волю і права малых націй, а дзеля вельмі сур'ёзных перамен граніц гасударств у Эуропе і Азіі.

ПАРЫЖ (Гавас). „Temps“ пацьверджае, што на конфэрэнціі саюзьнікоў у Парыжы саюзьнікі зробяць заяву аб небаспецы, якая грозіць Расеі пры цяперашніх узурпатарах, запанаваўшых у Пецярбурзі. Заява, апрыч таго, асудзіць сэпэратные перэгаворы з ворагамі, да чаго рыхтуецца Расея. «Temps» дадае, што Францыя, быўшая ў саюзе з Расеей перад вайной, мае асабліве прычыны лічуць сябе абіжэнай і першая выступіць с пратэстам.

БЭРН. «Avanti», орган італьянскіх соцыалістоў, пішэ аб вялікім аграрным руху ў ваколіцах Рыму; з гэтай прычыны распушчэна большая часьць грамадзкіх урадаў. Многа кабет за праціўленьне рабоці ў полі пакаралі вастрогам.

ЛОНДОН. (Рэўтэр). **Ніжняя палата.** Рышард Лямбэрт спытаўся:

1) Чы расейскі урад, або якаябудзь асоба ад яго імі зрабіла прэдлажэньне зара зрабіць замірэньне, каб пачаць перэгаворы аб міры?

2) Калі гэта так, дык які дадзен на гэта адказ?

Бальфур на першае пытаньне адказаў: «так, прэдлажэньне зроблено». На другое пытаньне сказаў: «Ані Англія, ані, як мне вядома, іншые саюзьнікі не далі ніякаго адказу».

ВЕНА. (К.-Б.) Весткі аб арэшці скінутаго большэвікамі з глаўнай каманды Духоніна — не пацьверджаюцца. 27. XI раніцай Духонін выдаў з глаўнай расейскай кватэры прыказ, жалючыся, што армію і ў чацьвёртым годзі вайны ждуць новые цяжкіе спробы. Ен прызывае да еднасьці і аднаўленьня сіл.

ПЕЦЯРБУРГ. (В.Т.Б.) 28.XI. Сягоньня закончэны выбары ў устаноўчы сэйм. Пададзено каля паловы галасоў усяго насяленьня.

Вялікшасьць пецярбурскаго гарнізону стаіць за большэвікоў.

ВЕНА. Граф Чэрнін заявіў дэпутатам аб гатоўнасьці прыступіць да перэгавораў аб агульным міры.

ПЕЦЯРБУРГ. (Рэўтэр). Троцкій зажадаў ад англіцкаго пасла Буканэна выпуска на волю арэштаваных у Англіі расейскіх падданых.

Пералом.

Тэлеграмы прынесьлі нам вестку, што новы расейскі рэволюцыйны урад, згодне са сваей запаведзьдзю, апублікаваў тайные палітычные умовы Расеі с саюзьнікамі.

Гэты крок, зрываючый маску с саюзьнікоў, каторые зусім ясна кіруюцца да захватаў чужых зямель, мае асабліваю вагу ня толькі на гэты момэнт, ня толькі на час гэтай вайны: ён адзначывае новую эру ў міжнароднай палітыцэ.

Дагэтуль ва ўсіх дзержавах заграничную палітыку вёў не народ, не парлямэнт, а урад, каторы толькі здаваў справу народным дэпутатам аб агульным палітычным палажэньні і кірунку палітыкі. Але як велася гэта палітыка, якімі спосабамі дыплёматы даходзілі сваіх мэт, якіе давалі абецанкі другім дзержавам і аб чым змаўляліся між сабой—гэта ведаў толькі сам урад, пільна укрываючы ад народу. Дыплёмація не лічылася з волей народаў: гэта было нейкае царство ў царстве,—незалежнае, безкантрольнае. І толькі войны, толькі страшэннае праліцьце крыві гаварылі народам аб сіле таго таёмнаго царства...

«Рада работнікоў і салдатаў,—заявіў ад імі новаго расейскаго ураду Троцкій,—зьніштожыла тайную дыплёмацію з яе інтрыгамі, брахнёй, сэкрэтным пісьмом і т. д. Наша праграма — гэта выражэньне волі мільёнаў работнікоў, селян і салдатаў».

Ня будзем затрымлівацца на тым значэньні, якое мае апублікаваньне тайных саюзьніцкіх умоў для справы міра: гэта ясна кожнаму само сабой. Скажэм адно: калі думка аб адкрытай, усенароднай дыплёмаціі здабудзе послух ня толькі ў Расеі, але на ўсім сьвеці, дык гэта будзе найбольш важны крок да устанаўленьня на сьвеці доўгаго, трывалаго міра.

Аб літоўскай шляхце.

(Пачатак гл. № 95).

Чы абарона літоўскай шляхты дайшла мэты, гэта можна бачыць з акту станаў літоўскіх на люблінскую унію 1 ліпня 1569 году («Skarbiec Danilowicza» II. № 2382). Не перэказываючы зместу самога акту, ўсім добра вядомаго, мы пералічым тут подпісы на ім асоб, занімаючых дыгнітарскіе становішча і урады ў Літве (—Вялікай Літве, значыць, разам з Беларусьсю, Інфлянтамі і т. д.). Подпісы ідуць у гэткім парадку (прапускаем урады дзеля кароткасьці):

Валер'ян Протасэвіч—Віленскі біскуп, Юрый Пацкевіч — біскуп Жмудзкі, Грыгор Готкевіч, Сьцепан Збароўскі, Остафій Волловіч, Ян Хоткевіч, Васіль Тышкевіч, Павал Сапега, Юрый Тышкевіч, Гаўрыла Гарнастай, Грыгор Трызна, Грыгор Волловіч, Ян Ганко, Мікола Тальвойш, Мікола Крыштоф Радзівілл, Ян Кішка, Мікола Дорогостайскі, Лаўрэн Война, Лукаш Сьверскі, Мікола Сапега, Ян Волчок, Тышкевіч, Ян Сьверскі, Мальхэр Сноўскі, Павал Остроўскі, Александар Ваганоўскі, Міхайла Гарабурда, Базыль ДрЖэвінскі, Мацей Савіцкі, Станіслаў Нарушэвіч, кн. Мальхэр Гедройць, Міхайла Война, Мікола Станкевіч-Білевіч, Іван Ілгоўскі, Ян Градоўскі, Андрэй Івановіч, Пётр Кісель, Цімафей Гурко, Домінік Пац, Адам Пацей, Васіль Рагоза, Андрэй Станкевіч, Станіслаў Станіславовіч, Мікалай Коньча, Крыштоф Размусэвіч, Здадзібор Доўгерт, Шчасны Губа, Іван Масальскі, Ян Клюкоўскі, Андрэй Ілгоўскі, Каспэр Гедройц, Міхайла Сакалоўскі, Марцін Яцыніч, Геронім Пукшта, Пётр Скробот, Богуш Скотко, Тодар Варапай, Станіслаў Шырма, Іван Домановіч, Тодар Паростскі, Ян Клопат, Андрэй Халецкі, Змайло Зенковіч.

Раўнуючы гэтые імёны да двох раней прыведзеных спісаў літоўскіх прозвішч мімаволі узнімаецца пытаньне: дзе-ж тая літоўская шляхта, каторая раней прынімала учасьце ў справах сваей дзержавы? Чы яна сама адкаснулася ад гэтаго, чы яе нехта адсунуў,—а мо' яна змарнела, значыць, утраціла сваю годнасць, чы вымерла?..

Так, чы сяк, літоўская шляхта перэстала іграць ролю у грамадзкіх справах,—дык чы варта цяпер, калі кіраўніцтво агульнымі справамі бярэ ў свае рукі дэмократія, аглядацца на паходжэньне і вывад роду цяперашнай шляхты, якая жыве ў Літве, асабліва, калі прымем пад увагу, скукь гэта шляхта ўзялася.

А вось скуль:

паводлуг Констытуціі Вальнаго Сэйму ў Варшаве 1593 году дадзен індыгенат (правы мейсцовых жыхароў) Владыславу і Гаўрыле Бэкешам (Vol. Leg. II. f. 1404);

паводлуг Конст. Каронпаго Сейму 1764 г. да клейноту шляхоцтва дапушчэны salva de scartabellis lege sancit Антон Бржозоўскі, Ігнат Новіцкі, Ян Слонімскі, Лукаш Казлоўскі, Якуб Фонтана (Vol. Leg. VII fol. 379);

паводлуг Констыт. Варшаўскаго Сэйму 1768 году да клейноту поль-

скаго шляхоцтва з звальненьнем „a scartabellatu“ дапушчэны Якуб і Лаўрэн Бэрнатовічы, Францішк, Багуслаў і Сымон Кононовічы, Ігнат Ключэўскі, Антон Лясковіч, Антон Сікорскі (Vol. Leg. VII fol. 801).

Да нашай задачы не належыць вылічаньне ўсіх шляхоцкіх родаў, прынятых да шляхоцкіх гэрбаў з звальненьнем „a scartabellatu“; аднак, нельга прайсьці моўчкі міма аднэй з'явы, каторую асабліва адзначывае ухвала Генэральнай Конфэдэрацыі на Конвокацыі Варшаўскай 1764 году, у каторай гаворыцца:

«Калі па ўсей Польшчы узрасло асабліва чысло нэофітоў (толькі-што прыняўшых хрысьціянство—*Рэд.*), каторые праз прыродную здольнасць і прагавітасьць да шляхоцкіх прывілееў і дабываньня урадаў і земскіх маетнасьцей с крыўдай для радавітай шляхты адважыліся цiснуцца, а каронные правы ніякіх гэткім людзям не стаўляюць варункаў, асабліва адзін пункт у Літоўскім Статуце ў раздзелі 12, артыкуле 7, параграфе астатнім, неаглядна напісаны, дэкляраваў лічыць за шляхту нэофітаў, а пазьней зацьверджэные законы аб нобілітацiях загадываюць ня іншай дарогай асобам рэкамэндаваным і заслужоным даходзіць да клейноту польскаго шляхоцтва, як толькі за згодай станаў Рэчыпосполітай на сэймах. Праз тое ўважаючы, каб гэны род нэофітаў не зацьміў с часам гэтаго роду польскай шляхты племі, мець хочэмо і пастанаўляем, каб гэные нэофіты, або іх патомные, каторые бы хацелі і былі здольны ўдацца да местовай кондыцыі, — карысталі з усіх тых вольнасьцей, як і шляхотные мешчане; а каторые бы хацелі працаваць на раллі, каб с тэйжэ раллі і грунту прыстойны чынш уласным таго грунту паном плацілі». (Vol. Leg. VII. fol. 74). Перэказаная ухвала зрабіла тое, што на Коронацыйным Сэйме 1764 году на інстанцію У. У. Паслоў правінцыі В Кн. Літоўскаго пастаноўлено: „дыстынгованьшых с-паміж таго гатунку нэофітаў, а так сама і іх патомкаў, нам рэкомэндаваных, як-то: Францішка і Людвіка Лызынскіх, Абрамовічоў, Ігната і Язэпа Герскіх, Фэліцыяна Казімерскаго, Тодара Лютынскаго, Міхала Осьвецімскаго, Андрэя Пржэвлоцкаго, Сьвёнтэцкіх, Антона Маёскаго, Яна Новакоўскаго, Фр. Мацея і Антона Добржынскіх, Адама, Паўла, Петра, Ігната і Яна Збітнеўскіх, Антона Трояноўскаго, Казіміра Паўлоўскаго, Яла Міхалоўскаго, Петра Паўловіча, Якуба Еленьскаго, Мацея Еленьскаго, Станіслава Еленьскаго, Яна Ліпінскаго, Орлоўскаго, Манькоўскаго, Язэпа Квецінскаго Доміника Добровольскаго, Якубоўскаго, Тамаша і Антона Позёмкоўскіх, Яна Добровольскаго, Францішка Кржыжаноўскаго, Войцеха Шыманскаго, Тадэуша Бельскаго, Язэпа Шпачкевіча, Нізельскаго, Станіслава Ярмунда, Бонавэнтуру Бартошэвіча, Язэпа Познанскаго, Андрэя Маніна, Невяроўскаго, Фэліцыяна Янкоўскаго нобілітуем з агульнай згоды станаў і ім «praeciso etiam scartabellatu, praerogativis nobilitaribus» у самай Літве «gaudere cum successoribus» пазваляем». (Vol. Leg. VII. fol. 420).

Калі да гэтаго дацамо нобілітованых (прынятых да шляхоцкаго стану) чужаземцаў: Морыконіх, Тызэнгаўзоў, Бэрэнсоў, Вагнэроў, Плятэроў, Ромэроў, Вольмэроў, Быстрамоў, Роппоў, Ваксэлёў, Зубовых, Рэйхелёў, Бруновых, Торновых, Шульцоў, Шылінгоў, Элертоў і іншых, дык склад цяперашняй краёвай шляхты ў Літве наводзіць на думку, што, калі цяперашняя шляхта не прызнае за сабой ніякіх павіннасьцей перад насяленьнем Краю, калі сваю работу вядзе дзеля дэнацыоналізацыі адвечных жыхароў гэтай зямлі, — дык чы ёсць якая будзь моральная аснова старацца здабыць гэту шляхту для Краю, гонючыся хаця-бы за яе бытцым то інтэлігэнтнасьцю? Калі краёвая шляхта жадае астацца у Краю, дык яна буцзэ прымушэна або дапасавацца да новых варункоў супольнаго з другімі жыцьця, або выдаць на сябе сьмяротны прысуд. Аднак, трэба спадзевацца, што новае пакаленьне шляхты лепей зразумее новые варункі перавагі дэмократычнай краёвай інтэлігэнцыі і захочэ астацца ў радох краёвых працаўнікоў, а не ў радох чужынцоў. *гк.*

Ад рэдакцыі. Беларусы былі проці палітычнай Уніі (злучэньня) с Польшчай, дзеля гэтаго яны і не падпісалі акту Уніі Віленскай. Падпісаў гэны акт В. Князь Ягайла (магчыма с прычын дынастычных), і літоўскіе магнаты.

Тое, што на акце Люблінскай уніі няма родаў літоўскіх, а толькі беларускіе, тлумачыцца тым, што ўсе паслы Вялікаго Князьства Літоўскаго, беларусы і літвіны, спачатку адмовіліся падпісаць акт гэнай Уніі; беларусы-ж пасьля вярнуўшыся, падпісалі яго, бо мелася быць вайна з Маскоўшчынай, каторая гразіла перш-на-перш Беларусі, а ваеваць разам проці Маскоўшчыны і Польшчы было цяжка.

У Вільні і ваколіцах.

× **У Беларускім Клюбе.** У нядзелю 2.XII а г. 7 веч. п. Соболеўскі, майстэр хітраго гадзінніка, аб каторым мы пісалі у «Гомане», будзе дэмонстраваць свой гадзіннік-касьцёл і яб'ясьняць яго конструкцію.

× **Беларускі магнат — лятун.** Кн. Станіслаў Сапега Вой, выступіўшый, як мы ўжо пісалі, з усіх польскіх організацій за варожые адносіны палякоў да беларускаго руху, — гэта знамяніты лятун. У № 312 «Berlin Tgbl.» ваенны карэспандэнт пры аўстрыяцкай арміі ў Тыролі, Адэльт, пішэ:

«Адважны паступак кн. Сапегі на вышыні 5.000 мэтраў, выляцеўшаго с Тыролю у Спэцію і вярнуўшагося назад без ніводнай кроплі бэнзыны, можэ ўдацца толькі адзін раз».

Эндэцкая газэта «Gazeta Narodowa» ў № 223 пішэ з гэтай прычыны:

„У гісторыі лётаньня выступае ізноў польскае (!—Рэд. «Гом.») імя, звязанае з незвычайным паступкам“.

Што Сапегі — род беларускі, гэта напэўна вядома рэдакцыі «Gazety Narodow.» А кн. Станіслаў Сапега, аб якім тут ідзе гутарка, сам заявіў праз газэты, што ня лічыць сябе за паляка, а за беларуса.

Са свайго боку дзякуем эндэцкай газэці за пахвалу беларусу.

× **Дамы—на апал.** Бюро VIII цыркулу местовай камісіі апекі над пакінутымі дамамі просіць нас апавесьціць, што ўсе ведамасьці аб назначэных на прадажу з ліцытацыі на дровы дрэўляных будынкаў можна атрымліваць у гэтым бюро, Аб'ездная 6, у будные дні ад 9 да 1 гадзіны.

× **Прадажа з ліцытацыі.** У местовым лёмбардзі (Троцкая 14) 18, 19 і 20 сьнежня ад 10 да 12 гадз. паабедзі будзе адбывацца прадажа з ліцытацыі рэчэй, тэрмін залогу для каторых ужо мінуў і каторые павінны былі быць выкуплены не пазьней 31 жніўня 1917 г.

× **Цэны газу.** Пачынаючы ад 1 лістапада г.г. устанаўліваюцца за газ гэткіе цэны: дзеля асьвятленьня за 1.000 куб. стоп—м. 16,50, дзеля апалу — м. 14.00. Агульная цэна дзеля асьвятленьня і апалу —м. 15,25 за 1.000 куб. стоп.

× **Аб расклейцы абвестак.** Паводлуг апавешчэньня Stadthauptmanna, надалей абвесткі на вуліцах павінно расклеіваць толькі асобнае бюро, Домініканская 2, пакой 125. Хто хочэ вывесіць абвестку, павінен падаць у цэнзуру ў Presse-Stelle 5 эгзэмпляроў яе. Атрымаўшы пазваленьне, ён аддае абвестку ў паменёнае бюро.

× **Аб закрываньні крам.** Загадам Stadthauptmann'a ўсе крамы павінны адгэтуль зачыняцца а 5 г. паабедзі.

× **Культуры мышынаго тыфусу** па 2 м. 50 ф. за 250 грам. прадаюцца ў пакоі 128, Домініканск. 2.

× **Скорая помач.** У прошлым тыдні, зн. т. ад 19.XI. да 25.XI. ўлучна скорая помач дазена у 57 прыпадках, у тым ліку было 35 выездоў і у 22 прыпадках помач дадзена на станцыі.

Беларускіе легенды.

Чорнакніжнік і зьмея, што вылупілася с пятушынаго яйца.

(Глядзі „Гоман“ № 94).

Карпа вітаецца з ім і просіць, каб сеў на покуці; раступаюцца госьці, ён седае хрыбтом апёршыся аб сьцяну, з гары разглядае ўсіх стаячых ля сябэ. Карпа падае яму гарэлкі і закускі.—„А дзеж твая Гануля, маладая гаспадыня? Ці яна так занята, або можэ мяне не пазнала? Я пастарэў, а яна вельмі маладая, яшчэ ёй трэ' вучыцца, як жыць на сьвеці“.—Карпа прыводзіць Агапку. Той глянуўшы на яе смутны твар: — „Не смуціся—кажэ—пажывеш, палюбіш і добра будзе“.

Акім, селянін задняе воласьці, прыгоньнік пана К. Г., быў калісь у вялікай злосьці с Парамонам. Падпіўшы, бо пры гарэлцы не любіў дзяньгубіць[1]), ён прыпомніў даўнейшую злосьць, залажыў рукі за пояс, адставіў правую нагу, стоючы перад Парамонам і гледзючы яму у вочы, гэтак адазваўся: А! кланяюся.

Няўчом котка хвост свой лізала,
Аж яна цябе у госьці чакала.

Усе глянулі на Акіма, не радые, што ён, ўпіўшыся, асьмеліўся жартаваць с Парамонам; баяліся каб ня выйшло адгэтуль якога нешчасьця, бо ўсе верылі ў яго чары, што ён не тыкеля можэ на людзей насылаць розные хваробы, але, калі захочэ, ўсё вясельле перакіне ў ваўкоў.

Парамон глянуў на яго з усьмешкай: — „А ты, — сказаў, — так цікуеш часам пад панскі, або суседзкі сьвіран, або туды, дзе беляць палатно, што цябе не тыкеля вартаўнік не пачуе, але гэткаго госьця і сабака ня знюхае.“

—„Га! помню добра, як мяне абвінавацілі, што я украў палатно, — адазваўся Акім: — і ты варажыў на рэшато, выклікаючы ўсіх селян. Як выклікаў маё наймення і Грышкі дудара, рэшато пакруцілося, паказало, значыцца, на нас. Аканоміха паверыла тваім чарам, нас тады бязбога білі, а пасьля даведаліся, што мы нявінна мучыліся. Нягодные твае паступкі і ў чарах тваіх німа ніякае справядлівасьці“.

Тут адазваўся і дудар Грышка: — „Га! але, помню і я: варта былоб за твaю ману ў чарах кіём падзякаваць, каб ты і з зямлі не ўстаў.

Парамон ня мог сцярпець гэтаго, заблішчэлі яго вочы, начырванеў увесь, ускочыў з лавы. Усе спалохаліся. Карпа хапае яго за шыю і просіць, каб ім даравaў, бо п'яные,—ня помняць, што кажуць; прыбегае і Агапка, хапае яго за руку, просіць выбачыць, што ў іх меў гэткую непрыемнасць, так сама Акіму і Грышку кажуць, каб яны забыліся аб былым і пагадзіліся з ім. Карпа ставіць на стале гарэлку і малістуе, каб па чарцы выпіўшы адзін да аднаго забыліся аб тым, што даўней было.

Чараўнік, крышку супакоіўшыся, — „добра—кажэ,—я пагаджуся, будзьце супакойны: я не тыкеля не хачу перарваць вясёлае гульні ў вашай хаці, але яшчэ павялікшыць яе; нехай сабе Грышка грае вясёла на дудзе, а Акім гуляе!“ — і с хітрай усьмешкай дадаў: „дык хадзеця, на просьбы гаспадара і маладое гаспадыні выпіма адзін да аднаго па чарцы гарэлкі, яшчэ пятух не запеяў: цяпер самая пара павесяліцца“. Карпа, Агапка і госьці прымушаюць Акіма і Грышку, каб яны селі за стол с Парамонам. Тые паслухалі, выпілі па чарцы, зара па другой.

— „Згода, згода — крычаць некаторые госьці, сталы застаўляны ядой, годзе і напітку, піма, гуляйма, жадаючы маладым багацьця, здароўя і даўгога жыцьця“. Запеялі песьні. Грышка надымае свой мех скуранны, моладзь гуляе. Парамон задумаўшыся з злым тварам пазірaў то на Акіма, то на дудара; трохі часу была добрая вясёлая гульня. Але якга Грышка пачынае шелёнаго якогась казака, вясельнікі крычаць і просяць, каб граў Цярэшку і пяюць «*Цярэшцы беда стала, с кім яго жана спала*“. Ён на нішто не глядзіць, з нікім не згаджаецца і ўсё сваё грае бяз ніякаго ладу. Якга Акім выбегае на сярэдзіну і пачынае скакаць, як шалёны, хто ведае па якому; дзівуюцца ўсе гледзючи і неразумеючы, што з ім сталося. Вочы яго зробіліся круглымі, твар зьмяніўся; просяць аднаго і другого, каб адзін кінуў граць, а другі гуляць,—нічога не памагае, ніякіх просьбаў ня чуюць, бытцым здурнелі абодва. Хочуць яго ўдержаць; ён мурмючы штось незразумелае, вырываецца, ўзноў гуляе, і дудар грае без перэстанку. Парамон, гледзючы на іх з боку і сьмяючыся голасна: — „Не чапайце іх, — кажэ—ніхай павеселяцца, другі раз не захочуць с кожным чапацца“. Карпа просіць, каб ім выбачыў і прыказаў перэстаць.

— „Хай яшчэ пагуляюць, — адказаў Парамон,—гэта іх навучыць, што будуць людзей разумнейшых паважаць“.

Гэткім шалам дудар і Акім доўга мучыліся. А ўжо і поўнач прайшла і другіе пеўні запеялі. На апошку Грышка выпушчае з рук дуду і валіцца на зямлю, самлеўшы. Акім хістаецца, пачарнеў увесь, якбы перад сьмерцяй.

(Далей будзе).

[1]) дзяньгубіць — ад „дзень губіць“ — марнаваць час.

× **Спроба самагубства.** Зоф'я Янкоўская, 18 гад,, праститутка, дзеля самагубства напілася сублімату. Яе у карэтцы скорай помачы адвязьлі у шпіталь Савіч.

× **Нешчасьлівые здарэньня.** 24 лістапада на Новагродзкай вул. каля б. хэм.-тэхнічнай школы ветром перавярнуло стары плот, каторы падаючы прыціснуў прахадзіўшаго міма сьлесара, Міхала Багдановіча. Яго сільна акалечыло. У карэтцы скорай помачы Б. адвязьлі у шпіталь у мястовай салі.

Вэнцэр Шапэрштэйн, упаўшы на вуліцы, зламаў сабе правую руку. Яго атправілі у Жыдоўскі шпіталь.

× **I цяпер здараецца...** Быў час, калі вельмі часта паліція падбірала з вуліцы п'яных, асабліва многа такіх прыпадкаў было у суботу, нядзелю і сьвята,—і ніхто не цікавіўся гэтым, бо гэта было звычайнае з'явішчэ.

У цяперашніе часы такіе здарэньня належаць да вельмі рэдкіх і сумных—і вось адзін з гэткіх прыпадкоў: 22 лістапада на Яткавай вул. знайшлі непрытомнаго п'янаго нейкаго Язэпа I. Да яго вызвалі карэтку скорай помачы, а пасьля ім заапекавалася міліція.

× **Праз памылку.** Зофія Дзёнсэйка праз памылку замест арбаты выпіла са шклянкі серчанаго квасу. Яе адратавала скорая помач.

× **Першы сьнег.** У мінулую сераду тэмпература панізілася да —2°. Пад вечар выпаў сьнег, а у ночы пачалася мяцеліца. На другі дзень пацяплело і вуліцы места пакрыліся балотам ад таючаго сьнегу.

× **Тэмпэратура.** Найвышэйшая і найніжэйшая тэмпература за апошніе дні (была па Цэльсію):

	найвыш.	найніж.
25—26	+ 4°	— 1°
26—27	— 1°	— 4°
27—28	+ 2°	— 2°

З усяго Краю.

ГРОДНЯ. Адзін селянін з ваколіц Гродны прыйшоў недауна да места с просьбай аб пазваленьне забіць сваю сьвіньню. Як раз у той час, як яму выпісывалі пазваленьне, прыйшоў яго староста і заявіў аб конфіскаціі мяса забітай ім без пазваленьня сьвіньні. Выявілося, што селянін, не пытаючыся пазваленьня, забіў сьвіньню, а як яго на гэтым спаймалі, дык хутчэй пайшоў да места прасіць аб пазваленьне ужо забітай сьвіньні. На допытах ён сказау, што не хацеў загадзя браць пазваленьня, бо тады яму трэбало аддаць уласьцям часьць шмальцу.

ГРОДНЯ. Раздзел бульбы між жыхароў закончэн. На душу выпало па 2 пуды; ешчэ маюць даць па 3 пуды.

Пазваленьня на прывоз да места дроў дзеля свайго ужытку даюцца Stadthauptmann'ам без ніякай платы.

КОЎНА. 5 студня пачынаецца тут 4-месячны вучыцельскі курс для малады́х вучыцелёў. Заявляцца трэба да 8 сьнежня у паветовых начальнікоў.

СОПОЦЬКІН. На Сувальскай вуліцы ў малым дрэўляным доме узняўся пажар. Гродзенская пажарная каманда пасьпешыла на ратунак і затушыла агонь, каторы, як здаецца, узьняўся ад гульні дзяцей с серчыкамі.

ПЛЯНТЫ. Паветовы начальнік забараніў вывазіць у іншые паветы цыбулю.

ВІЛКОВІШКІ. Адзін таргавец прабаваў вывезьці 95 бутэлек гарэлкі і некалькі пляшэк віна без пазваленьня Kreishauptmann'a у Уладыслававу. Акружны суд у Сувалках засудзіў яго на 1,000 марак штрафу або 100 дзён вастрогу, а бутэлькі с цэннай пітой ды воз с канём сконфіскавалі.

СЬВІСЛОЧ. Чацьвёрты беларускі вучыцельскі курс пачнецца 15 студня 1918 г. Запісывацца трэба да 28 сьнежня.

КУПІШКІ. Тут адкрыт першы кінэматограф — гордасьць мястэчка.

РЫГА. Турэцкі прынц Омар-Фарук-Еффэндi прыехаў у Рыгу пазнаёміцца з местам.

Офіцыяльны аддзел.

Апавешчэньне.

500 марак награды.

У начы на 11 лістапада аружная банда с 7 душ напала на гаспадара Францішка Віўкевіча у Шэльных, Россенскаго пав., абрабавала яго і застрэліла на сьмерць сына яго.

Хто задзержыць ліхадзеёў або магчымых супольнікоў іх, ці дасць ведамасьці аб іх асобах і мейсцу укрыцьця, памагаючы гэтак арэштаваць і пакараць іх, таму дадуць награду да 500 марак.

Усе ведамасьці трэба падаваць п. Kreishauptmann'y ў Георгэнбургу або найбліжайшай жандарскай варце.

Цяжкіе кары ждуць кожнаго, хто дасць ліхадзеям ці супольнікам іх схоўку, ці іншую помач.

Вільня, 18 лістапада 1917 г.

Der Chef der Militär Verwaltung Litauen
Franz Joseph Fürst von Isenburg-Birstein.

ВЕСТКІ З РАСЕІ.

ПЕЦЯРБУРГ. (П.Т.А.). Камісар дзеля заграничных спраў, Троцкій, апублікаваў рад тэлеграм і тайных дакумэнтоў с часу ад 1915 г. Троцкій заявіў, што тайные дакумэнты публікуюцца затым, что рада раб. і салд. не прызнае тайнай дыплёмаціі з яе інтрыгамі, таёмным пісьмом і фальшэм. Дакуманты адносяцца да Канстантынополя і праліваў. Б. міністэр заграничных спраў, Сазонов, высказаў жаданьне Расеі ўзяць Канстантынополь, заходні бераг Босфора і Марморнаго мора, Дарданэлі, палудзенную Фракію да лініі Энос-Мідія, азіяцкае узберэжжэ і астравы Мраморнаго мора і астравы Імброс і Тэнэдос. Канстантынополь павінен быць вольным местам і пунктам дзеля складу тавараў. Саюзьнікі трэбуюць прызнаньня іх правоў на азіяцкую Турцію і аддачы нэутральнаго пэрсідзкаго пояса пад уплывы Англіі. У Пэрсіі Расея трэбавала такжэ ваколіц Ісфагані і Езда. Эльзас і Лотарынгія павінны вярнуцца пад Францію. Ваколіцы на левым беразі Рэйна адбіраюцца у Нямеччыны і з іх творыцца вольная незалежная дзержава.

З аднэй тэлеграмы Тэрэшчэнкі відаць, што паслы Франціі, Англіі і Італіі цьвёрда дамагаліся у Керэнскаго, каб арміі была вернена здольнасьць да далейшай вайны. Аб падгатавіцельным парляманці Тэрэшчэнко пісаў, што ўмяркаваные соцыялісты будуць у ім паддзержываць буржуазные партыі.

ПАРЫЖ. „Matin" піша, што расейскі урад забараніў заграничным паслам пасылаць і прынімаць шыфровые тэлеграмы.

АПАРАНДА. Англіцкае пасольство 23 лістапада выехало с Пецярбурга. Яно пазьне затрымалося ў Фінляндзіі.

Газэта „День" піша, што большэвікі забралі ў свае рукі золата гасударственаго банку.

Першы сэкрэтар італьянскаго пасольства ў Пецярбургі заявіў карэспандэнтам шведзкіх газэт, што Расея знаходзіцца на перадодні міра.

ЖЭНЕВА. »Petit Parisien» піша: што Францыя, Англія і Італія адмовіліся пусьціць на парыжскую конфэрэнцію прэдстаўніка Расеі.

ПЕЦЯРБУРГ. Газэта «Правда» друкуе далей тайные умовы.

26 лютаго 1917 году Ізвольскій с Парыжа прыслаў тэлеграму, кажучы, што францускі урад апіраецца на умовах, зробленых з Расеей у 1915 г., аб развязцы пытаньня аб Константынопалі пры канцы вайны, і што францускі урад дае свайму саюзьніку ўсе ваенные і фінансовые заверэньня і прызнае за Расеей права вызначыць сваю заходнюю граніцу.

КОПЭНГАГА. «Socialdemokraten» піша:

У Пецярбурзе лад і спакой умацованы. Назначэно мараторыум на 3 месяцы.

Урад кожын дзень друкуе ў газэтах адкрыта весткі аб справе стравававаньня, запасах прадуктаў і чысьле вагонаў.

«Правда» друкуе вестку, што гэткіе гарады прызнаюць уласьць большэвікоў: Пецярбург, Масква, Кіеў, Ніжн-Ноўгарад, Харкоў, Одэсса, Кацярынаслаў, Самара. Саратоў, Владзімір, Рэвель, Псков, Мінск, Красноярск, Каменец-Падольск, Серпухов і Царыцын.

«Новая Жизнь» друкуе прыказ Троцкаго па ведамству заграничных спраў, прызываючый чыноўнікоў вярнуцца, на работу не пазьней 30 лістапада. Іначэй яны будуць выдалены.

Рада народных камісараў ужо аддала прыватные банкі ў рукі ураду. Гэта вызвало вялікі перапуг у францускіх фінансовых кругах. Парыжскіе надзеі на разгром большэвікоў шмат аслабелі.

ПЕЦЯРБУРГ. (Рэўтэр). „День" піша, што Керэнскій 14 лістапада зрокся становішча прэдседацеля міністроў і глаўнакамандуючаго і аддаў сваю уласьць тымчасовому ураду.

АПАРАНДА. Паводлуг вестак з Расеі, салдаты на фронці дзеляцца на дзьве групы. Адны пастанавілі пакінуць фронт уж ў лістападзі, другіе — на Каляды.

ВАШЫНГТОН. Офіцыозные кругі кажуць, што мірны рух большэвікоў паставіў Расею ў чысло дзержаў, с каторымі саюзьнікі не могуць паддзержываць зносін.

АМСТЭРДАМ. (В.Т.Б.). «Times» даносіць с Пецярбурга, што паслы саюзьнікоў пастанавілі не прызнаваць ноты Троцкаго. На заседаньні у Смольным інстытуці розные прамоўцы крытыкавалі Леніна і Троцкаго.

В. Кн. Міхаіл знаходзіцца пад арэштам у Смольным. Кажуць, што Каледзін збірае вялікую армію на Доне. Да яго прылучаецца войска с фронту.

На з'ездзі прэдстаўнікоў мест і земств пастаноўлено організаваць новую дэмократычную організацію з гэткай праграмай: 1) пратэст проці захвату уласьці большэвікамі; 2) устаноўчы сэйм прызнаецца за адзіную законную уласьць; 3) земля аддаецца аграрным камісіям; 4) мірные перагаворы павінны быць ускораны; 5) да утвараньня новага габінэту ўся уласьць павінна аставацца ў руках земств.

З усяго сьвету.

БЭРЛІН. 27.XI. Сягоньня адбылося заседаньне каміссіі саюзнай рады дзеля заграничных спраў.

БЭРЛІН. Левые газэты наагул прыхільна пішуць аб законе аб рэформе выбарнаго права. Правые газэты, як напр., «Kreuzzeit.», называюць яго радыкальным прэдлажэньнем ураду. Праект закона аб рэформе верхняй палаты вызваў у левай прэссе расчараваньне.

МАДРЫД. «Nacion» жадае зара пачаць мобілізацію гішпанскай арміі, калі амэрыканцы высадзяць войска на португальскі бераг. Будучына Гішпаніі—ў Марокко, Гібралтары і Португаліі. З гэтай прычыны Гішпанія павінна прылучыцца да цэнтральных дзержаў.

ШТОКГОЛЬМ. Па прэдлажэньню шведзкаго караля у Хрыстыяніі сазываецца з'езд каралёў Швэціі, Даніі і Норвэгіі. Пасьля з'езду міністры трох гасударств апублікуюць апавешчэньне. З'езд будзе займацца справай утрыманьня поўнай нэутральнасьці надалей.

КОПЭНГАГА (В.Т.Б.). «Socialdemokraten» піша:

Праектаваная ў летку міжнародная соцыялістычная мірная конфэрэнція не магла адбыцца с прычыны адмовы некаторых дзержаў выдаць пашпарты. Дзеля помачы справе міра даньскіе соцыал-дэмократы звертаюцца да міжнароднаго соцыялізму с прызывам паддзержаць справу сазыва мірнай Конфэрэнціі.

ЛОНДОН. Памёр вядомы сваей напасьцю на Трансвааль ў 1896 г. Джэмсон. Гэта кінуло тады першы цень на нямецка-англіцкіе адносіні і вызвало ўсё болей узрастаўшую непрыязнь с прычыны афрыканскіх колоній.

ТЭЛЕГРАМЫ.

Нямецкіе апавешчэньня:

27. XI. Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: У Фляндрыі артылерыйская бітва між лесам Гутгольст і Зандвордэ вельмі крапчэла паабедзі. На полі бітвы пры Камбрэ ў дзень—сільная артылерыйская бітва. Вячорны штурм англічан на вёску і лес Бурлён адкінут у цяжкай штыкавой бітве.

Фронт нямецкаго Насьледніка: На поўначы ад Прынэ адбіто францускае наступленьне. У вечары між Самонье і Бомон і наабапол Орн агонь значна крапчэў.

На усходнім, македонскім і італьянскім фронці—без перамен.

28. XI. Заходні тэатр.

Фронт Рупрэхта Баварскаго: У Фляндрыі ад лесу Гутгольст да Зандвордэ — сільны агонь, стаўшыйся асабліва вострым пры Пашэндалі. На полі бітвы пры Камбрэ пасьля вострай артылерыйскай бітвы англічане пачалі штурм на Бурлён, Фонтэнь і сумежные нашы пазыціі. На заходзі ад Бурлён штурмы адбіты агнём. Між Бурлён і Фонтэнь ворагі пасунуліся ўпярод, і мы часова утрацілі абедзьве вёскі. На працярэбленые рады англічан мы пайшлі ў контратаку. Абедзьве вёскі ўзяты назад, а ворагі адкінуты ў лес Бурлён. Узяты больш за 200 па-

лонных і шмат кулемётаў. Бітвы трывалі да ночы.

Фронт нямецкаго Насьледніка: На паўночным заходзі ад Тагір французы пакінулі ў нашых руках палонных. На усходнім беразі Маасу сільны агонь артылеры.

Фронт Альбрэхта Вюртэмбэрскаго: На поўначы ад Номіні сільные француские атрады пачалі наступаць на нашы лініі, але былі адбіты штыкамі.

На ўсходнім тэатры, македонскім і італьянскім фронці—нічога выдатнаго.

КАЛЯ ВАЙНЫ.

БЭРЛІН (урадова). «Berlingske Tidende» надрукавала чутку, бытцым генерал Людэндорф з вялікім штабам выехаў на расейскі фронт. Гэта чутка—выдуманая: генерал Людэндорф знаходзіцца пры арміі на заходнім фронці.

БЭРЛІН. (В.Т.Б). Новые ўдачы падводных лодак у паўночных водах: 20.000 тонн.

БЭРЛІН (В.Т.Б.). У Англіцкім каналі нашы падводные лодкі ізноў затапілі 12.500 тонн.

ЛОНДОН (Рэўтэр). 27.XI. Ллойд Джордж выехаў сягоньня ў Париж на заседаньне вярхоўнай ваеннай рады. Тудыж выехалі Вэнізэлос і Сонніно.

ВАШЫНГТОН. У Фрыпорці пасьля дэмонстрацii за мір 115 дэмонстрантоў засуджэны ня менш як на год у вастрог.

АБВЕСТКІ.